

Catalogus uitleenmateriaal secundair onderwijs

1. Hoe uitlenen?

1.1. Uitleenvoorwaarden

- Je kan materiaal uitlenen voor een periode van drie weken
- Je reserveert het gewenste materiaal vooraf bij Lien Loonbeek
- Afhalen en binnen brengen van het gereserveerde materiaal gebeurt telkens op afspraak en volgens de openingsuren van het stadskantoor, te vinden op www.leuven.be

Prof. Van Overstraetenplein 1

3000 Leuven

Contact: Lien Loonbeek

Tel.: 016 27 24 07

e-mail: klimaatscholen@leuven.be

- Bij het afhalen van het gereserveerde materiaal ondertekent u de uitleenovereenkomst

1.2. Hoe materiaal aanvragen?

Zin om met ons uitleenmateriaal aan de slag te gaan? Bezorg ons dan zo snel mogelijk een mail met volgende informatie:

- Naam en adres school
- contactpersoon en telefoonnummer
- het gewenste materiaal
- gewenste datum van afhaling en datum van terugbrengen (max. 3 weken)

1.3. Andere uitleenkanalen in Leuven

- **Uitleendienst provincie**

Bij de provinciale uitleendienst kan je terecht voor de ontlening van een heel aantal natuuruitleenkoffers. In de natuuruitleenkoffers vindt u praktisch doe-het-zelfmateriaal, inclusief handleiding, om met de leerlingen zelf aan de slag te gaan.

Een greep uit het aanbod: biologisch wateronderzoek, natuurbeheerspel, natuurbox, biotoopstudie bos, the system, territorium...

Aanbod en reservatie verlopen via de provinciale uitleendienst in het provinciehuis

www.vlaamsbrabant.be/uitleendienst. Kies in de catalogus categorie 14 (educatieve materialen).

- **Ecowerf**

Ook bij Ecowerf kan je een aantal educatieve materialen ontlennen (o.a. dvd 'pakweg', dvd 'DifTar', cd-rom 'Afval minderen voor kinderen, afvalspel 'Ten afval' en nog veel meer). Meer info over het materiaal en de uitleenvoorwaarden vind je op de website

<http://www.ecowerf.be/nl/getpage.asp?i=22>

2. Overzicht uitleenmateriaal

AFVAL PREVENTIE

Titel	Inhoud	Auteur	Media	Doelgroep
Aarde en milieu: afval, recycling en hergebruik	Dit boek gaat over afval, van vuilnis ophalen tot huizen bouwen van oude blikjes en je huis verwarmen met papier. Wat gebeurt er met het afval dat we produceren? Zou je er ook iets anders mee kunnen doen? En wat kun je zelf doen om de afvalberg op de wereld kleiner te maken?	Morgan	Boek	12 - 16 jaar

WATER

Titel	Inhoud	Auteur	Media	Doelgroep
Waterwijs met professor Aquarius	De brochure 'Waterwijs met professor Aquarius' bundelt nuttige én leuke weetjes over de watercyclus, de productie en distributie van drinkwater, waterzuivering, water in de derde wereld, zuinig omspringen met water ...	Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening	Boek	Vanaf 10 jaar
Aarde en milieu: zuinig met water	Dit boek gaat over allerlei aspecten van de kostbaarste vloeistof op aarde: water. Van je planten water geven tot de winning van drinkwater uit afvalwater. Er staat in hoe je zelf zuiniger om kunt gaan met water en hoe we ervoor kunnen zorgen dat ook toekomstige generaties kunnen rekenen op schoon en veilig drinkwater.	Inskipp	Boek	12 - 16 jaar
Een beter milieu: water besparen	Een zeer leuke en verhelderende reeks die alle problemen en hedendaagse oplossingen duidelijk in beeld brengt.	Green	Boek	12 - 16 jaar
HaatweeOoh! Water in de wereld.	In deze watergids krijg je alles over water op een rijtje in een handig ABC. Over de grenzen van water, letterlijk	De milieuorganisatie 'GREEN vzw, de ontwikkelings-organisatie 'PROTOS'	Boek	Vanaf 15 jaar

	en figuurlijk. Over water als fundamenteel mensenrecht. Over water hier en in het Zuiden, in landbouw en industrie, vuil en proper water.	en de jeugdorganisatie van de vredesbeweging 'Jeugd en Vrede'		
Duik eens in een poel...	In dit werkdossier vindt u 24 activiteiten die een multidisciplinaire benadering van het thema 'poelen' toelaat. De activiteiten werden opgesteld om het onderwerp stapsgewijs en op hun eigen ritme aan de leerlingen over te brengen, aangepast aan de schoolkalender en de seizoenen.	WWF	Lespakket	1 ^{ste} graad secundair onderwijs
Waterige bladen – reeks 1	Dit lespakket bevat o.a. volgende thema's: zuiver water – bron van leven, waar komt ons drinkwater vandaan, water gebruiken en vervuilen, water vuil en schoon, wat gebeurt er met het vuile water, zuiveren van rioolwater en problemen en oplossingen. Bij dit lespakket hoort ook een handleiding voor de leerkrachten.	Vlaamse Milieumaatschappij	Lespakket	Lln. B-stroom en 1 ^{ste} jaar secundair onderwijs
Waterige bladen – reeks 2	Dit lespakket bevat o.a. volgende thema's: bekkens en rivieren, rivierkronkels, water en levende wezens, voedsel in het rond, zuurstof in het water, zuurstof opnemen uit het water, zelfzuivering, waterverbruik thuis, vervuild water, kwaliteit van het water onderzoeken, waterkwaliteit in Vlaanderen... Bij dit lespakket hoort ook een handleiding voor de leerkrachten.	Vlaamse Milieumaatschappij	Lespakket	1 ^{ste} graad secundair onderwijs
Waterige bladen – reeks 3	Dit lespakket bevat o.a. volgende thema's: water als begin van alle dingen, zuiver water, speciaal water, zuurstof in het water, micro-leven, heilige ganges, zelfzuiverend vermogen, water gebruiken ... Bij dit lespakket hoort ook een	Vlaamse Milieumaatschappij	Lespakket	2 ^{de} graad secundair onderwijs

	handleiding voor de leerkrachten.			
Waterige bladen – reeks 4	Dit lespakket bevat o.a. volgende thema's: markant water, wateroorlogen, zuurstof in water, micro-organismen en zelfzuivering, beheer van water, N en P in de natuur, effect van teveel P en/of N in water, watervervuiling, drinkwater bedreigd ... Bij dit lespakket hoort ook een handleiding voor de leerkrachten.	Vlaamse Milieumaatschappij	Lespakket	3 ^{de} graad secundair onderwijs wetenschappelijke opleiding
Troubled waters	Dit lespakket brengt de waterproblematiek op een heldere en activerende manier in de klas. Door de verscheidenheid aan werkvormen kan je de activiteiten inpassen in verschillende lessen (wetenschappen, talen, godsdienst/zedenleer) en richtingen (TSO, BSO, ASO, KSO). Het pakket omvat een handleiding voor de leerkracht, het boekje 'Alle water van de wereld', een dvd met 2 filmpjes, 48 foto's, 5 posters en werkbladen.	GREEN vzw en PROTOS vzw	Lespakket	2 ^{de} en 3 ^{de} graad secundair onderwijs
Speurtocht naar het water	Deze cd-rom wil jongeren bewustmaken van de waterproblematiek en hen een watersparend gedrag aanleren. Op de cd-rom vind je ook de bijhorende lesbladen met vakoverschrijdende activiteiten, geschikt voor de eerste graad van het secundair onderwijs.	VMW en UNESCO	CD-rom	Vanaf 8 jaar
Het blauwe goud	Een interactieve verkenningstocht rond water met: de geschiedenis van water in wetenschap en scheppingsmythes, een spannende tocht met het ruimteschip naar de blauwe planeet en een bezoek aan het multimediacentrum met 1001 levendige weetjes over	Lannoo	CD-rom	secundair onderwijs

	water.			
Water is eindig/ XARD II	Met de foto's, video-filmpjes en overzichtelijke schema's uit de XARD II CD-rom onderbouw je je lessen over water, geef je voorzetten voor klassengesprekken of zet je aan tot opzoekingswerk. Voor de leerkrachten is er een handleiding met verwerkingstips en achtergrond-informatie. Voor de leerlingen zijn er werkbladen.	Protos en WWF met steun van de Vlaamse Gemeenschap	CD-rom en lespakket	2 ^{de} en 3 ^{de} graad BSO en TSO
Frans en Els sparen water	Deze video toont hoe wij met zijn allen water verbruiken en vervuilen en hoe we daar iets aan kunnen doen.	Vlaamse Milieumaatschappij	Video	1 ^{ste} graad secundair onderwijs
Mensen maken drinkwater	In deze video wordt stilgestaan bij de mensen en de middelen die door de VMW dagelijks worden ingezet om te zorgen voor smakelijk en kwaliteitsvol drinkwater. Bij deze video hoort een begeleidende brochure.	Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening	Video en begeleidende brochure	secundair onderwijs
Waterschakels	Natuureducatief spel waarbij, binnen een zoetwaterbiotoop, de relaties tussen de verschillende biotische en abiotische factoren moeten worden aangeduid.	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap departement LNE	Spel	secundair onderwijs

ENERGIE & KLIMAAT

Titel	Inhoud	Auteur	Media	Doelgroep
Aarde en milieu: energie	In dit boek worden allerlei zaken rondom de vraag en het aanbod van energie belicht, van waterkrachtcentrales tot het zuinig omgaan met energie door het	Stringer	boek	12 - 16 jaar

	waar mogelijk uitschakelen van apparaten en lampen. Uitgelegd wordt wat wordt verstaan onder een bron van duurzame energie, en wat wij zelf kunnen doen om energie te besparen.			
Een beter milieu: energie besparen	Een zeer leuke en verhelderende reeks die alle problemen en hedendaagse oplossingen duidelijk in beeld brengt.	Green	Boek	12 - 16 jaar
Aarde en milieu: Klimaat- verandering	Het klimaat is bijna elke dag in het nieuws. Hittegolven, stormen, droogtes, ijsregens en overstromingen. De aarde wordt warmer en hierdoor verandert het klimaat. Dit boek geeft een compleet overzicht over de oorzaken en gevolgen van klimaatverandering.	Sally Morgan	Boek	12 - 16 jaar
Energie- bronnen: bio-energie	Interessant boek waar stapsgewijs het proces van bio-energie en de verschillende soorten aan bod komen.	Morris	Boek	Tot 14 jaar
Aarde en milieu: duurzaam wonen	Duurzaam wonen gaat over het gebruik van duurzame bouwmaterialen, over hoe je kunt besparen op gas en elektriciteit,	McLeish	Boek	12 - 16 jaar

	<p>waarom dat goed is voor het milieu, en waarom duurzaam wonen een prettige manier van leven is. Er staat ook in wat je zelf kunt doen om op een meer duurzame manier te leven.</p>			
De aarde in gevaar - lucht en energie	<p>Dit boek gaat over de lucht op aarde. Zonder lucht is er op aarde geen leven mogelijk. Het boek bespreekt de verschillende energiebronnen die we gebruiken en gaat dieper in op het probleem van de milieuvervuiling en geeft aan wat daarvan de gevolgen zijn voor het leven op aarde.</p>	Arthur Haswell	Boek	1 ^{ste} graad secundair onderwijs
Red de wereld - Nieuwe Energiebronnen	<p>In dit boek maak je kennis met de verschillende soorten energiewinning. Het gaat in op de problemen die zich voordoen bij de nu gebruikte vormen van energiewinning en bekijkt nieuwe, milieuvriendelijkere, energiebronnen zoals zonne-energie, waterkracht, windenergie en biomassa.</p>	Nigel Hawkes	Boek	1 ^{ste} graad secundair onderwijs
Lespakket Rationeel Energiegebruik	<p>Ludieke lesbladen rond de thema's duurzame ontwikkeling, verlichting, windenergie,</p>	PBE	Lespakket	secundair onderwijs

	elektrische apparaten, verwarming en sanitair water en zonne-energie.			
Luchtige bladen – reeks 1	Dit lespakket bevat o.a. volgende thema's: wat is lucht, hoeveel lucht ademen wij, vuiltje aan de lucht, lucht om de aarde, ozonvreters, verklikkers en wat kunnen we er aan doen? Bij dit lespakket hoort ook een handleiding voor de leerkrachten.	Vlaamse Milieumaatschappij	Lespakket	Lln. B-stroom en 1 ^{ste} jaar secundair onderwijs
Luchtige bladen – reeks 2	Dit lespakket bevat o.a. volgende thema's: wat is lucht, zuurstofproducenten, vuiltje aan de lucht, zuurstofverbruikers : verbranden – snel en traag, gassen in de weegschaal, auto's: wat doen ze behalve rijden, kwaliteit van de lucht onderzoeken en luchtkwaliteit in Vlaanderen. Bij dit lespakket hoort ook een handleiding voor de leerkrachten.	Vlaamse Milieumaatschappij	Lespakket	1 ^{ste} graad secundair onderwijs
Luchtige bladen – reeks 3	Dit lespakket bevat o.a. volgende thema's: luchtige moleculen, zuivere lucht of vervuilde lucht, zware metalen, zuur in de lucht, snuffelpalen, luchtvervuiling in cijfers,	Vlaamse Milieumaatschappij	Lespakket	2 ^{de} graad secundair onderwijs

	luchtzuivering en wat doe je eraan? Bij dit lespakket hoort ook een handleiding voor de leerkrachten.			
Luchtige bladen – reeks 4	Dit lespakket bevat o.a. volgende thema's: markante lucht, de atmosfeer nader bekeken, luchtvervuiling een overzicht, ozon, smoke + fog = smog, broeien in een kas, luchtkwaliteitsbepaling, luchtzuivering en wat wordt er aan gedaan? Bij dit lespakket hoort ook een handleiding voor de leerkrachten.	Vlaamse Milieumaatschappij	Lespakket	3 ^{de} graad secundair onderwijs Wetenschappelijke afdeling
In de weer voor het klimaat	Dit lespakket rond klimaatsverandering handelt over 4 grote thema's nl. het klimaat, wat is dat? Heb ik ook een invloed op het klimaat? Wat met biodiversiteit? wat kan ik zelf doen? Met thematische infobladen voor de leerkracht en werkbladen voor de leerlingen.	WWF	Lespakket	1 ^{ste} graad secundair onderwijs
Energiezorg in scholen	In deze brochure vind je algemene informatie en tips om je school energievriendelijker te maken. Hoe start je een energiezorgsysteem op, hoe houd je een energieboekhouding bij, wat is	Departement Onderwijs Te downloaden via de link file:///C:/Users/lloonbeek/Downloads/energiezorg.pdf	Brochure	secundair onderwijs

	<p>het nut van energieaudits? De brochure sluit af met een aantal richtlijnen rond duurzaam bouwen en met een case studie van een energievriendelijke school.</p>			
Verwarming	<p>In deze brochure vind je een overzicht van verwarmingssystemen en systemen voor sanitair warmwater en hoe je energiezuinig je school kan verwarmen. Er is informatie te vinden over soorten verwarmingsinstallaties, vloerverwarming, regeling van de installatie, isolatie leidingen, tijdsregeling, thermostatische kranen.</p>	Departement Onderwijs	Brochure	secundair onderwijs
Verlichting	<p>Deze publicatie gaat specifiek over verlichtingstechnologieën (lampen, armatuur, regelsysteem, tijdsturing) en somt een aantal besparingsmogelijkheden op. Verder kan je onder andere lezen hoe twee scholen concreet te werk zijn gegaan bij de installatie van een nieuw verlichtingssysteem</p>	Departement Onderwijs	Brochure	secundair onderwijs

	en wat de gerealiseerde energiewinsten waren.			
Isolatie en ventilatie	Deze brochure beschrijft verschillende isolatiematerialen met hun voor- en nadelen. Vervolgens komen ook een aantal ventilatiesystemen aan bod en vind je er twee praktijkvoorbeelden van renovaties.	Departement Onderwijs	Brochure	secundair onderwijs
air@school!	Een DVD rond gezonde lucht op school! Laat je inspireren om met de projectmaterialen aan de slag te gaan voor een gezond klimaat in de klas.	Project van de projectgroep Milieu & Gezondheid op School, een samenwerking van de Vlaamse Logo's, het VIGeZ en het Vlaams Agentschap Zorg & Gezondheid	DVD	secundair onderwijs

MOBILITEIT

Titel	Inhoud	Auteur	Media	Doelgroep
Kwartet duurzame mobiliteit - basis versie	Dit kwartet is een speelse manier om leerlingen van het secundair onderwijs vertrouwd te maken met verschillende aspecten van duurzame mobiliteit. Zowel ecologische, economische als sociale aspecten komen aan bod, net zoals gezondheid en de verschillende verplaatsingswijzen.	Mobiel 21	Spel	secundair onderwijs
Kwartet duurzame mobiliteit - uitbereiding	Dit kwartet is een moeilijkere uitbereidingsversie van het basiskwartet.	Mobiel 21	Spel	secundair onderwijs

NATUUR

Titel	Inhoud	Auteur	Media	Doelgroep
Bosspel Yggdrasil	Via honderd opdrachten maken spelers kennis met de verschillende aspecten van het bos (bosbeheer, ecologie, exploitatie en recreatie). Yggdrasil neemt de spelers langs een vossenspoor mee doorheen de boeiende wereld van het bos. Talrijke avontuurlijke bosgebeurtenissen maken dit gezelschapsspel ongemeen spannend.	Vereniging voor bos in Vlaanderen	Spel	Tot 16 jaar
Potjesloep	Hulpmiddel om kleine beestjes, bloemen, enz. in de natuur beter te leren kennen.		Materiaal	secundair onderwijs
More than Honey	Sinds een dikke tien jaar doet zich over de hele wereld een angstaanjagend fenomeen voor; honderdduizenden kolonies van honingbijen lijken van de aardbodem te verdwijnen. Een virus? De grote hoeveelheden pesticiden? De industrialisering van de honingsector? Niemand lijkt een antwoord te hebben. Maar één ding staat als een paal boven water: het lot van de natuur en van de mens is nauw verbonden met dat van de bijen.	Marcus Imhoof	Film	2 ^{de} en 3 ^{de} graad SO
Habitat	De geïllustreerde speelkaarten roepen gevoelens en bedenkingen op over de relatie tussen mens en natuur. De speelkaarten werken een levendige discussie in de hand.	CIS	spel	Vanaf 10 jaar

DUURZAME ONTWIKKELING

Titel	Inhoud	Auteur	Media	Doelgroep
De klimaatreeks-De Grote	De grote ommekeer is een razend spannend verhaal waarin een kleine groep	Patrick Lagrou	Boek	Vanaf 12 jaar

Ommekeer	gedreven mensen de strijd aanbindt tegen een grote groep gewetenlozen. De inzet: een leefbare aarde.			
Aarde in gevaar - Bergen	Bergen en bergvolken worden op allerlei manieren bedreigd: door veranderingen in het milieu, oorlog, toerisme en activiteiten van mensen die niet begrijpen hoe kwetsbaar het natuurlijk evenwicht in bergachtige streken is. Maar het is nog niet te laat en het voorbeeld van bergvolken kan ons helpen om nieuwe manieren te vinden om deze waardevolle gebieden te redden.	Neil Stronach	Boek	1 ^{ste} graad secundair onderwijs
Aarde in gevaar – De Noordpool	Aan weerszijden van de aarde ligt een ijskap. De ijskappen verkoelen de oceanen en hebben een grote invloed op ons weer. De zuidpool is onbewoond, op de noordpool wonen, ondanks het gure weer, al meer dan 20.000 jaar mensen. Hun leefwijze is de afgelopen 200 jaar veranderd door de komst van o.a. onderzoekers, handelaren en missionarissen.	David Rootes	Boek	1 ^{ste} graad secundair onderwijs
Aarde in gevaar - woestijnen	Veel mensen denken dat woestijnen onvruchtbare, levensloze zandvlaktes zijn, maar dit is niet zo. Planten en dieren hebben zich aan de meest onherbergzame omstandigheden aangepast, net als de mens. Het leven is er zwaar maar de woestijnvolken hebben manieren verzonnen om de schaarse bronnen ten volle te benutten. Ook de woestijnen ontkomen niet aan de invloed van de moderne wereld. Mijnbouw, toerisme, veehouderij en ook landbouw hebben zo hun gevolgen op het kwetsbare gebied.	Martin Jenkins	Boek	1 ^{ste} graad secundair onderwijs
Aarde in gevaar	Leven in het regenwoud is niet	Sara Oldfield	Boek	1 ^{ste} graad

- Regenwouden	gemakkelijk maar de bewoners, de regenwoudvolken, hebben allerlei manieren verzonnen om het beste uit het regenwoud te halen. En omdat ze weten dat het woud in alle levensbehoeften voorziet, hebben ze het altijd met respect behandeld. In de afgelopen 500 jaar hebben westerlingen met hun zoektocht naar natuurlijke rijkdommen (goud, hout, rubber,...) de regenwouden en hun bewoners in gevaar gebracht.			secundair onderwijs
Aarde en milieu: voedsel voor iedereen	In dit boek komen o.a. de volgende onderwerpen aan de orde: het boerenbedrijf; de akkerbouw; bewerking van de grond; bestrijding van ongedierte en onkruid; veehouderijen; hogere opbrengsten; nieuwe technieken; voedsel uit zee; van de boer naar de markt; kwaliteitscontrole; eten voor iedereen.	Walpole	Boek	12 - 16 jaar
Bio met klasse	Je wil je leerlingen wegwijs maken in de wereld van bio, milieu, duurzaamheid, sociale rechtvaardigheid en ethiek? Dat kan perfect met dit lespakket. Het bevat lessen voor alle graden, is vakoverschrijdend en veelzijdig. Zo is er voor elke graad een introles met gids voor de leraar, fiches en werkbladen voor de leerlingen. Voor project- en themalessen zoom je in op diverse thema's met kant-en-klaar lesmateriaal. Daarnaast zijn er tien fiches als inspiratiebron: met tips, aanknopingspunten en links naar lesmateriaal.	VELT	Lespakket	secundair onderwijs
Spiegels	Het Pakket Spiegels bestaat uit een fascinerende film en een	Djapo	Lespakket	Vanaf 15 jaar

	boeiend lessenpakket. In het project SPIEGELS zetten we niet het Zuiden in de 'spotlights', wel nodigen we leerlingen uit om onze eigen cultuur onder de loep te nemen. Dit doen we door de ogen van de jongeren die voor het eerst hun Zuiders land verlaten om onze wereld te verkennen. Een aanrader!			
Voetzoekers junior	Met Voetzoekers Junior ontdekken de leerlingen spelenderwijs de geheimen van de ecologische voetafdruk en berekenen ze de voetafdruk van de klas. Via actiekaarten worden haalbare acties voorgesteld om de klasvoetafdruk te verkleinen.	WWF	Lespakket + spel	Tot 14 jaar
Equizador	Een DVD-quiz over het leven van boeren in Ecuador. Je kan de quiz gebruiken om de leerlingen vertrouwd te maken met de situatie van boeren in Ecuador. Aan de hand van concrete situaties schetst de quiz de problemen van de boeren en de mogelijke oplossingen, een kennismaking met fairtrade en hier en daar een leuk weetje tussendoor.	Vredeseilanden	DVD	1 ^{ste} graad secundair onderwijs
Kopen met je kop	Deze CD-rom geeft een beeld van de inhoud en vormgeving van de expo 'Kopen met je kop' die liep van februari 2003 tot juni 2004. Op deze CD-rom kan je o.a. vinden: Quiz bewust consumeren, Inleefspel Noord-Zuid, Globalisering in een notendop: GSM's, test je voetafdruk,...	Provinciaal Instituut voor milieu educatie (PIME)	CD-rom	secundair onderwijs